

Samhällsavdelningen

2008-06-24
2008-01-30Dnr: 330-17552-2008
Er ref: 537-19741-2007Vattenmyndigheten Bottenvikens
vattendistrikt
Länsstyrelsen i Norrbottens län
971 86 Luleå

Samråd - Översikt av väsentliga frågor för förvaltningsplan i Bottenvikens vattendistrikt 2008- 2009

Riksantikvarieämbetet har beretts tillfälle att svara på ovanstående remiss.

Sammanfattning

Riksantikvarieämbetet anser att:

- Hur arbetet inom vattendirektivet ska samordnas med arbetet inom miljökvalitetsmålet *Levande sjöar och vattendrag* behöver förtydligas.
- Vid naturvårdande restaureringar av vattendrag ska största möjliga hänsyn tas till kulturhistoriska miljöer och lämningar.
- I framtagandet av kommande förvaltningsplaner och åtgärdsprogram för varje vattendistrikt är det av stor vikt att samråd hålls med kulturmiljöfunktionerna på länsstyrelserna.
- Kulturmiljöfunktionerna behöver tillföras resurser för att ges praktiska möjligheter att delta i arbetet med vattenförvaltningen.
- En miljöbedömning av kommande förvaltningsplaner och åtgärdsprogram bör göras i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan och Miljöbalkens 6 kapitel. Bland annat ska konsekvenser för kulturarvet beaktas.

Synpunkter

Vattenförvaltningen är det svenska genomförandet av EU:s vattendirektiv. Syftet är att uppnå målsättningen ”god vattenstatus” i alla vatten senast 2015. Hur vi lyckas med att hantera frågor om övergödning, försurning och farliga ämnen i vår miljö har stor betydelse för vår framtid.

Hur genomförandet av direktivet kopplar till miljömålsarbetet behöver förtydligas än mer i det fortsatta arbetet. Miljömålen syftar till att uppnå långsiktig hållbar utveckling. Kulturmiljö och kulturarv ingår i samtliga dimensioner av hållbar utveckling (miljö, ekonomi och socialt) och är ett av fem grundläggande värden i miljömålsarbetet.

Samhällsavdelningen

2008-06-24

Dnr: 330-17552-2008

Miljökvalitetsmålet om sjöar och vattendrag innebär bland annat att kulturmiljövärden ska bevaras, tillvaratas och utvecklas. Kulturarvet i och i anslutning till sjöar och vattendrag är rikt och mångfacetterat. De historiska spåren speglar sjöar och vattendrags stora betydelse för bland annat kommunikation, jordbruk och industri. Anläggningar och lämningar från människans verksamheter genom historien uppfattas ibland som hinder eller ett problem för natur- och fiskevården. Det finns med andra ord en *målkonflikt* i arbetet med restaurering av vattendrag. En fråga inför det fortsatta arbetet inom vattenförvaltningen är därför hur ambitionsnivån ser ut vad gäller ekologisk och/eller biologisk restaurering av vattendrag och hur erforderlig hänsyn till kulturmiljön ska tas? Riksantikvarieämbetet, Naturvårdsverket och Fiskeriverket har i samverkan tagit fram en nationell strategi för restaurering av vattendrag och underlagsrapport till fördjupad utvärdering av miljömålsarbetet, vilka bör utgöra en del av underlaget för arbetet. Några slutsatser från dessa dokument är:

- Restaureringsåtgärder bör alltid föregås av samråd med kulturmiljö, oavsett om de i juridisk mening omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt.
- Det ligger på genomföraren av åtgärden att kunna visa nyttan med planerat projekt.
- Verksamhetsutövaren har också alltid ett ansvar att ta fram ett tillräckligt bra underlag för bedömning mellan olika intressen. En konsekvensbedömning bör göras som dokumentation av syfte, mål, miljöpåverkan och utförande inför restaureringsåtgärder. Dokumentationen bör läggas på en nivå som är tillräcklig för att klargöra effekterna av åtgärderna på berörda intressen. Inför åtgärder som kräver tillstånd enligt MB ska en MKB genomföras.
- Genomförda åtgärder ska inte vara större än vad som anses nödvändigt/befogat.
- Ibland kan en planerad åtgärd inte genomföras på grund av negativ påverkan på stora kulturhistoriska värden. För fornlämningar är det länsstyrelsen som fattar beslut om eventuellt ingrepp i fornlämning med villkor om arkeologiska undersökningar (KML 2 kap.).

Ett annat underlag är de nationellt särskilt värdefulla natur- och kulturmiljöer i och i anslutning till sjöar och vattendrag som länsstyrelserna, utifrån befintlig kunskap, har pekat ut. Detta material är åtkomligt via Naturvårdsverkets informationssystem VIC-Natur. Dessutom har vissa länsstyrelser register som bygger på kulturhistoriska inventeringar av vattendrag. I den kommande processen är det viktigt att beakta hur åtgärder i genomförandet av direktivet förhåller sig även till andra miljökvalitetsmål, t ex de om odlingslandskap, skogar samt kust, skärgård och hav. Vilka synergier och eventuella målkonflikter kan tänkas uppstå i dessa sammanhang?

Samhällsavdelningen

2008-06-24

Dnr: 330-17552-2008

I framtagandet av kommande förvaltningsplaner och åtgärdsprogram inom vattendistriktet är det av stor vikt att samråd hålls med kulturmiljöfunktionerna på länsstyrelserna. De regionala kulturmiljöfunktionerna måste ges praktiska möjligheter att delta i arbetet med vattendirektivet genom tillskott av resurser. De kulturhistoriska aspekterna i arbetet med vattendirektivet behöver förtydligas.

Miljöbedömningar av förvaltningsplaner och åtgärdsprogram bör genomföras i enlighet med EU:s direktiv 2001/42/EG och Miljöbalkens 6 kapitel.

Miljöbedömningarna ska bland annat innehålla beskrivningar av den betydande miljöpåverkan som kan antas uppkomma med avseende på kulturarv, inbegripet arkitektoniskt och arkeologiskt arv och landskap samt beskrivningar av de åtgärder som planeras för att förebygga, hindra eller motverka betydande negativ påverkan på kulturarvet.

Detta yttrande har beslutats av avdelningschefen Jan-Gunnar Lindgren efter föredragning av handläggaren Daniel Nilsson. Även enhetschefen Karin Schibbye har varit med vid den slutliga handläggningen.

Jan-Gunnar Lindgren

Daniel Nilsson

Kopia:
Riksantikvarieämbetet redaktion